

Landsorganisasjonen i Norge

FORSVARSDEPARTEMENTET	
NR. 06 04015-153	
09 JAN 2013	
ARKBET:	731.0 - Sjøn
KASSERES 5 ÅR	
KASSERES 30 ÅR	
BEVARES	

Forsvarsdepartementet
Postboks 8126 Dep.
0032 OSLO

Att:

Deres ref.
2006/04015-129/FD I 4/ART

Vår ref.
12/2977-11 691.0/MABR

Dato:
Oslo, 08.01.2013

Høring - Forslag til ny forskrift om forsvars- og sikkerhetsanskaffelser

Landsorganisasjonen i Norge (LO) viser til Forsvarsdepartementets høringsbrev datert 13. november 2012.

LO er fornøyd med at Forsvarsdepartementet står som forvalter av den nye forskriften for forsvars- og sikkerhetsanskaffelser. Forsvarsmarkedet er svært nisjepreget og det krever god og særlig kompetanse for å forstå de mekanismene som legger rammebetingelser i markedet. Det er Forsvarsdepartementet som har størst kunnskap om de produktene og tjeneste som skal bli anskaffet og om regelverket som gjelder for forsvarssektoren.

Den norske forsvarsindustrien omsetter årlig for en verdi av tretten milliarder kroner. Nærmere fem tusen årsverk er direkte involvert i forsvarsindustrien. Tallene illustrerer industriens sterke betydning for norsk verdiskaping og sysselsetting. I tillegg kommer også ringvirkninger av at forsvarsindustrien i stor grad benytter små og mellomstore norske bedrifter som underleverandører. Dette viser nødvendigheten av å opprettholde og videreutvikle denne industrien. Det nye direktivet om forsvars- og sikkerhetsanskaffelser vil endre dagens praksis på dette området. LO er opptatt av at dette ikke skal være til hinder for en levende og konkurransedyktig industri, men at det skaper muligheter for nye markeder i en åpen og reell konkurranse. Nedenfor følger LOs synspunkter på det fremlagte forslaget til ny forskrift.

Likeverdig konkurranse

Direktivet innebærer at et større omfang av anskaffelser på forsvars- og sikkerhetsområdet legges inn under det indre marked i EU. På sikt kan økt konkurranseutsetting og et mer åpent europeisk marked for forsvars- og sikkerhetsanskaffelser føre til at oppdragsgivere vil oppnå økonomiske besparelser. Videre kan det nye direktivet medføre at det europeiske markedet i større grad åpnes opp for norske leverandører, noe som på sin side vil kunne styrke norske leverandørers adgang til kontrakter i utlandet. Dette mener LO er positive konsekvenser ved implementeringen av direktivet.

Dette forutsetter imidlertid at det europeiske markedet reelt åpnes, i første rekke i de store europeiske nasjonene. Fristen for å implementere direktivet i EU utløp for ett år siden.

Landsorganisasjonen i Norge
Youngs gate 11
N-0181 Oslo

Telefon 0 32 00
Telefaks 0 32 01

Bankgiro 9001.07.00182
Org.nr. 971 074 337

lo@lo.no
www.lo.no

Fremdeles er det få tegn på et åpnere marked. Norge har i dag et av de mest åpne markedene for forsvarsmateriell i Europa. En ytterligere liberalisering av det nasjonale markedet før de europeiske markedene åpnes vil derfor bidra til å forverre konkurranseevnen til norsk forsvarsindustri i hjemmemarkedet og i Europa. Det er derfor svært viktig at våre virkemidler for å sikre markedsadgang og teknologioverføring, slik som industrisamarbeidsavtalene ved Forsvarets anskaffelser fra utlandet, ikke svekkes eller blir vesentlig mindre benyttet før de europeiske markedene reelt er åpnet. Kun da er det mulig for norsk industri å konkurrere på like vilkår med europeisk industri.

Implementering av regelverket

For at direktivet skal få de antatte positive økonomiske konsekvenser må det som nevnt være en reell og lik konkurranse mellom medlemslandene. I dette ligger det blant annet at de ulike unntaksbestemmelser ikke undergraver en slik konkurranse. I dag kjøper de store landene i EU storparten av forsvars- og sikkerhetsanskaffelser fra egen industri for å sikre sysselsetting og verdiskaping. Gjennom mange tiår har markedet vært lukket og preget av proteksjonisme, også på grunn av sin særegenhet og spesielle karakter.

Dette, sammen med et Europa preget av økonomisk krise, høy arbeidsledighet og trange forsvarsbudsjetter kan medføre at implementeringen av direktivet fortsatt vil gå sakte og at medlemslandene fortsatt søker å styre oppgaver til sin egen industri gjennom ulike unntaksbestemmelser. I en slik situasjon er det svært viktig at Norge ikke implementerer direktivet på en slik måte at norsk industri blir skadelidende. Dette betyr at norske myndigheter ikke må legge terskelen for bruk av blant annet unntaksbestemmelsene etter artikkel 123 i EØS-avtalen høyere enn hva etablert standard i EU tilsier og ser hen til hvordan implementeringen er blitt gjort i andre land.

LO vil derfor understreke viktigheten av at alle land retter seg etter bestemmelsene i direktivet, og at det blir praktisert på en lik og uniform måte i hele EU-området. Norske myndigheter må ovenfor Kommisjonen legge vekt på at den må følge opp medlemslandenes implementering. Samtidig er det viktig at tempoet i gjennomføringen av direktivet i Norge må tilpasses reell implementeringstakt i EU. LO forutsetter at Norge implementerer og anvender regelverket på en slik måte at vi oppnår de samme rammebetingelser/spilleregler som de andre landene i EU.

Gjenkjøp

Gjenkjøpsordningen har vært ansett som et av de viktigste næringspolitiske virkemidlene ved forsvarsanskaffelser, jf. St.meld.nr. 38 (2006-2007) og Soria Moria II. Det nye direktivet berører ikke spørsmål om gjenkjøp, og det er heller ikke tillatt under direktivet. Gjenkjøp har for norsk forsvarsindustri vært en døråpner i ellers lukkede markeder. Dette har stor betydning når det gjelder sysselsetting, verdiskaping, kompetanse og teknologiutvikling på dette området, samt ringvirkninger på andre områder. Norge er imidlertid et lite land som ikke kan drive forsvarsindustri med nasjonale anskaffelse, men er avhengig av eksport for å beholde og utvikle leve- og konkurransedyktige bedrifter. Det er derfor av stor betydning at norske myndigheter fortsatt sikrer industrisamarbeidsavtaler i form av gjenkjøp eller andre ordninger, overfor tredjeland og der unntak etter EØS-avtalens artikkel 123 kommer til anvendelse. Som nevnt ovenfor betyr dette at Norge ikke må legge terskelen for bruk av EØS-avtalens artikkel 123 høyere enn hva etablert praksis i EU tilsier.

Signaler fra Kommisjonen viser at dens tidligere praksis med svak håndhevelse av grensen for akseptert bruk av Lisboa-traktatens artikkel 346/EØS-avtalens artikkel 123 ikke lenger vil tolereres. Det hersker imidlertid stor usikkerhet innad i EU om hvor langt Kommisjonen/ESA egentlig kan gå i tolkningen av artikkel 346/123. Flere EU-land er tydelige på at disse

bestemmelsene er der for å sikre at det er opp til den enkelte nasjon selv å bestemme hva som er vesentlige nasjonale sikkerhetsinteresser. Det må derfor legges til grunn at når art 346/123 påberopes så er Kommisjonens/ESAs muligheter til å overprøve og/eller gripe inn i prosessen begrenset.

I Norge er gjenkjøpsordningen ansett som det viktigste virkemiddel i forbindelse med de næringspolitiske aspekter ved forsvarrets anskaffelser. I fravær av et regulert marked har ofte gjenkjøp vært eneste mulighet for eksport av norsk konkurransedyktig forsvarsmateriell til store markeder som Frankrike, USA, Tyskland med flere. Når det gjelder bruk av industrisamarbeidsavtaler bør Norge derfor følge samme praksis som de medlemslandene i EU som fortsetter å benytte slike virkemidler innenfor rammen av direktivet, som for eksempel Danmark. Norske myndigheter må først endre sin praksis i takt med at EU-retten utvikles på dette området. Igjen vil LO understreke at det er svært viktig at etablert praksis med krav om gjenkjøp videreføres ved anskaffelser fra tredjeland.

Underleverandører

Et særtrekk ved direktivet er oppdragsgiverens mulighet til å kreve at hovedleverandøren setter inntil 30 % av kontraktens verdi ut på konkurranse. I tillegg gis hovedleverandører mulighet til å bruke underleverandører på en større andel enn det oppdragsgiver krever. Det er usikkert hvilke konsekvenser dette vil få for leverandører i industrien. LO henstiller derfor til at forskriftens bestemmelser brukes med varsomhet. Det som er avgjørende er at oppdragsgiveren ikke bruker denne adgangen til ulempe for norsk industri, men at den målbevisst benyttes som et næringspolitisk verktøy til fordel for forsvarsindustrien. Elementer som dialog og samarbeid mellom industri og anskaffelsesmyndigheter må være fremtredende her.

Klageadgangen og KOFA

Forsvardepartementet antar at KOFA og domstolene ved implementering av direktivet må påregne økt sakstfang. Dersom dette blir tilfelle forutsetter LO at KOFA blir tilført de nødvendige midler for at en rask og god saksbehandling blir mulig. Særlig for små og mellomstore bedrifter er en rask saksgang viktig da de ofte er avhengig av enkeltprosjekter og kan få vanskeligheter med en lang saksbehandlingstid.

Med vennlig hilsen
LANDSORGANISASJONEN I NORGE

Gerd Kristiansen
(sign.)

Marianne Breiland
(sign.)

Saksbehandler: Marianne Breiland

Dette brevet er godkjent elektronisk i Landsorganisasjonen i Norge og har derfor ingen signatur.